

Amèlia Vivé Picasó (1861-1928)

Una pionera del catolicisme social en el Canet de Mar d'entre segles

Carles Saiz i Xiqués
UNED Barcelona · CEDIM

Amèlia Vivé Picasó (1861-1928)

A pioneer of social Catholicism at the turn of the 20th century in Canet de Mar

L'autor fa una primera incursió biografia a la figura de la poetessa i activista Amèlia Vivé Picasó. Vivé va viure a Canet de Mar entre finals de segle XIX i començament del segle XX i es va convertir en una promotora important de l'obra del catolicisme social a Catalunya.

The author makes a first biographical incursion into the figure of Amèlia Vivé Picasó, poet and activist. Vivé lived in Canet de Mar between the end of the 19th century and the beginning of the 20th and she became an important social Catholic activist in Catalonia.

Paraules clau: Amèlia Vivé Picasó, Higini Negra Mansió, beneficència, catolicisme, laïcisme catòlic, poesia, Orfeo Canetenc, Creu de Pedracastell, Asilo Naval Español, Temple expiatori del Tibidabo, Marià Serra.

Keywords: Amèlia Vivé Picasó, Higini Negra Mansió, charity, Catholicism, Catholic laity, poetry, Choir of Canet de Mar, Cross of Pedracastell, Asilo Naval Español (Children's home), Expiatory Temple of Tibidabo, Marià Serra.

Al capdavall de la riera Sant Domènec de Canet hi trobem *Villa Amelia*, una antiga mansió d'estiueig, d'estil historicista, coronada amb un medalló amb el monograma AV. La casa deu el nom a Amèlia Vivé Picasó, coneguda pels canetencs com *Donya Amèlia*. Vivé no era filla de Canet, però de ben segur que hi va passar els millors anys de la seva vida. Va néixer a Barcelona el 2 de febrer de 1861.¹ El seu pare, Càndid Vivé Roquer va estudiar medicina i va ser metge a l'Arbós del Penedès i a Barcelona.² I la seva mare, Rosa Picasó Casadesús, era originària de Sabadell. El matrimoni Vivé Picasó va tenir dos fills, Josep Vivé³ -que també va ser metge- i Amèlia que, com era costum a l'època, va estudiar música, amb el pianista i compositor Gaietà Casadevall. Quan Vivé acabà els estudis, va col·laborar en alguns treballs del mestre; per exemple, el portaveu *La Crònica de Catalunya* es fa ressò que «*editada por la casa de don Rafael Guardia y con el titulo de «¡May més!»⁴ acaba de ver la luz pública una melodia para canto y piano, original de don Cayetano Casadevall, letra de don Alfonso M. Sola. Acompaña á la poesia catalana una versión al italiano de la señorita Amelia*

Amèlia Vivé Picasó. (Pedracastell)

Vivé.»⁵ També La Vanguardia recull una actuació d'Amèlia Vivé «ejecutando ésta en el piano el himno, marcha triunfal y danza del segundo acto de la ópera «Aida» y recitando aquella «la Confesión» de

Campoamor». ⁶ I és que Amèlia Vivé pertanyia a la burgesia barcelonina i era freqüent que assistís als concerts de Barcelona, especialment als del Liceu, atès que la família hi tenia llotja ⁷.

I a banda de la passió per la música, Amèlia Vivé també va excel·lir en l'art i les lletres -estudià francès i italià- i escrivia poesia des dels 12 anys amb una clara influència romàntica de Bèquer, Espronceda o Rosalía de Castro. El 1880 va publicar el primer treball, en català, a *La Il·lustració Catalana*, que segons sembla, l'entronitzà com a poetessa. Amb el títol de *Ma Patria és el Cel*, Vivé va escriure un cant a la fe i a la resignació cristiana. El diari acompanyava el treball d'una breu anotació que deia «*Aqueixa sentida composició es la primera escrita en català per la senyoreta Amèlia Vivé. Esperém que no serà la última producció ab que'ns honrarà*». ⁸ També se'n feia ressò de la poesia *La Veu de Catalunya* dient de Vivé que «*ab aquesta composició entra al món literari augmentant l'aplech de nostres poetisas catalanas*». ⁹

La beneficència a l'Asilo Naval Español de Barcelona

Amèlia Vivé va ser una dona d'una religiositat extrema. Intel·lectualment estava molt influenciada pels pensadors del tradicionalisme francès i també per l'escola apològica catalana. Aquesta sòlida base catòlica, sumada a les influències de l'església barcelonina, la va portar cap al catolicisme social i la beneficència. Com que vivia al carrer de Guàrdia, a tocar al Portal de Santa Madrona, va començar a col·laborar a l'obra de l'*Asilo Naval Español*, una entitat benèfica per a orfes de mariners que tenia la seva seu al port. Amèlia Vivé va formar part de la Junta Auxiliar ¹⁰, que era la secció encarregada de confeccionar la roba dels nens. La jove poetessa col·laborava en els diferents actes de l'entitat benèfica presentant els seus treballs literaris i també amb activitats musicals. Per exemple, la premsa va documentar un acte que se celebrà el 26 de gener de 1884 on Amèlia Vivé va llegir-hi la poesia titulada *Caridad!* ¹¹. I l'activisme apassionat de la jove va fer que el 1883 fos escollida presidenta de la junta auxiliar de «señoritas» ¹². Des d'aquest càrrec, Vivé va voler donar més ressò a la institució caritativa i va proposar nomenar presidenta honorària de l'asil a Maria de las Mercedes de Borbón, princesa d'Astúries. La princesa va contestar a l'oferiment amb un telegrama adreçat a Amèlia Vivé que deia: «*Camarera mayor de Palacio a la señorita doña Amèlia Vive, presidenta de señoritas del Asilo Naval. — la Reina permite a su augusta hija Princesa de Asturias acepte agradecida la presidencia honoraria de la junta de señoritas ropas del Asilo Naval de España*». ¹³ En aquest moment Vivé pren un protagonisme important dins la institució. En motiu del viatge del rei Alfons XII a Catalunya, aquest va voler visitar el centenar d'orfes de l'Asilo Naval i, segons *La Correspondencia de España*, «una linda

Partitura de piano «Lanceros de Alfonso XII» de Gaietà Casadevall, dedicada a Amèlia Vivé. (Biblioteca Nacional de España)

señorita, doña Amèlia Vivé, presentó al rey cuatro niños huérfanos, sin más amparo que el de Dios y la munificencia regia, que no ha de faltarles». ¹⁴

El casament d'Amèlia Vivé amb Higini Negra

Tota l'activitat de Vivé era exercida des del laïcisme catòlic que reivindicava el Dr. Sardà i Salvany dins del catolicisme modern. ¹⁵ És per això que les conviccions religioses d'Amèlia Vivé no li van impedir que contragués matrimoni el 1890 amb l'advocat i empresari Higini Negra Mansió. Negra, d'origen català, era nascut a l'Havana, on els seus pares ¹⁶ hi havien emigrat a mitjans anys 50 del segle XIX i amb el temps havien assolit una posició benestant a l'illa. L'any 1882 Higini Negra va viatjar de Cuba a Catalunya per cursar dret a la Universitat de Barcelona ¹⁷ i en aquesta llarga estada estudiantil devia conèixer a Amèlia Vivé. Negra acabà la carrera el 1885 ¹⁸ i després de fer el doctorat en Dret Civil i Canònic retornà a l'Havana per signar poders a favor del seu germà Francesc Negra Mansió i tot seguit es va casar amb Amèlia Vivé.

El matrimoni Negra Vivé va viure els primers anys a Barcelona, en un pis de lloguer al passeig de Gràcia cantonada amb la Diagonal, i el 1895 Amèlia Vivé va demanar una llicència per enderrocar una casa que tenia al carrer Terol per aixecar-hi un habitatge de dos pisos. ¹⁹ Malgrat aquesta informació, desconecem si van arribar a viure-hi, ja que al Padró General de Barcelona de 1895 consta una anotació marginal del juliol de 1899 on Higini Negra declara

Padrón General de Barcelona Barcelona 21 de Diciembre de 1898

Folio 11 Distrito Concepción Barrio Concepción Calle de Paseo de Gracia núm. 110 Piso 2º

Casa propiedad de D. Enrique Sureda que vive calle de _____ núm. _____ piso _____

NOMBRES	APELLIDOS		FECHA DEL NACIMIENTO			RELACION DE FAMILIA	NATURALEZA		PARROQUIA en que fue bautizado	ESTADO	PROFESIÓN	CANTIDAD DE BIENES	RESIDENCIA HABITUAL	TIEMPO de residencia en Barcelona	CATEGORÍA DE FAMILIA		CLASIFICACIÓN para el pago de contribuciones	OBSERVACIONES	
	PATERNAL	MATERNAL	AÑO	DÍA	MESES		PUERTO	PROVINCIA							PRINCIPAL	SECUNDARIA			
Higinio	Negra	Alvarez	45	5	1853	Padre	Canet de Mar	Barcelona	Padre	Propietario	Propietario	Propietario	Propietario						
Enrique	Negra	Pizarro	42	5	1856	Hijo	Canet de Mar	Barcelona	Hijo	Propietario	Propietario	Propietario	Propietario						
Alfonso	Negra	Vivé	40	1	1858	Hijo	Canet de Mar	Barcelona	Hijo	Propietario	Propietario	Propietario	Propietario						
Alfonso	Negra	Vivé	37	1	1861	Hijo	Canet de Mar	Barcelona	Hijo	Propietario	Propietario	Propietario	Propietario						
Alfonso	Negra	Vivé	34	1	1864	Hijo	Canet de Mar	Barcelona	Hijo	Propietario	Propietario	Propietario	Propietario						
Alfonso	Negra	Vivé	31	1	1867	Hijo	Canet de Mar	Barcelona	Hijo	Propietario	Propietario	Propietario	Propietario						
Alfonso	Negra	Vivé	28	1	1870	Hijo	Canet de Mar	Barcelona	Hijo	Propietario	Propietario	Propietario	Propietario						

En esta fecha manifiesta el interesado que traslada su domicilio a la Ciudad de la Habana, y toda la demás familia a la Villa de Canet de Mar, firmando en que certifica
 Barcelona 5 Julio 1899
 El interesado *Higinio Negro*
 El Qualificador *Joaquín Sureda*
 En esta fecha manifiesta el interesado que traslada su domicilio a la Ciudad de la Habana, y toda la demás familia a la Villa de Canet de Mar, firmando en que certifica
 Ciudad n.º 107, declave 5.ª
 Barcelona 4 Octubre 1898

Padró de 1895 amb l'anotació de 1899 on Higinio Negra declara que marxa a l'Havana i la resta de la família a Canet. (Family Search)

Villa Amelia, a la dreta. La foto és dels anys 10 del segle XX. (Arxiu Carles Sàiz)

que segueixen vivint tots al passeig de Gràcia i que ell «traslada su domicilio a la Ciudad de la Habana y toda la demás familia a la Villa de Canet de Mar».²⁰

La relació d'Amèlia Vivé amb Canet de Mar

La primera relació d'Amèlia Vivé amb Canet de Mar la trobem documentada l'any 1881 quan el Dr. Ferran Roig Palau,²¹ director del Pensionat de la

Misericòrdia de la població, va encarregar a la jove poetessa la composició d'uns versos que va musicar el mestre Gaietà Casadevall. El poema, que portava per tonada «Oh Reina de los Cielos, /estrella de los mares, /al pie de tus altares/ venimos a cantar!» es va convertir en l'himne dels Alumnes del Pensionat. Aquest primer contacte amb Canet o si més no amb el Col·legi Pensionat, va portar Vivé a participar poc després en una

antologia poètica dedicada a la Mare de Déu de la Misericòrdia²², un treball que es va editar quan es van acabar les obres de decoració pictòrica del Santuari. Amèlia Vivé, que llavors tenia 20 anys i encara era soltera, hi va presentar un poema en castellà que cantava les excel·lències a la Mare de Déu de la Misericòrdia i cloïa les estrofes dient «*Linda y pintoresca villa/ recostada en una loma,/ parece blanca paloma,/ del mar, posada en la orilla;/ coqueta, amante y sencilla,/ ya va su gracia a mirar/ en los cristales del mar/ ya, con ternura infinita,/ se prosterna ante la ermita/ protectora del lugar./ Y hoy que hacinadas las flores/ de más purísimo aroma,/ el mar, el valle y la loma/ perfuman, con sus olores,/ la Madre de los Amores,/ a su ermita al regresar;/ feliz escucha el cantar/ que ante el palio de María/ van elevando, a porfía, /la tierra, el cielo y el mar*» i referint-se a la devoció que tenien els canetencs vers la Mare de Déu deia «*Ellos te ofrecen, para ser benditos/ sus hijos, con afecto deltrante,/ formando un lindo coro de angelitos/ que el Arcángel Miguel preside, amante*».²³

Aquesta poesia atansarà, anys després, novament Amèlia Vivé fins a Canet de Mar quan els Negra Vivé adquiriren l'antiga casa i terrenys de can Mallol, a la riera Sant Domènec. És possible que *Villa Amelia* fos construïda pels volts de 1895 o 1896 pel mestre de cases barceloní Joaquim Codina Matalí,²⁴ o sigui, els Negra ja devien haver fet dos o tres anys d'estiueig al poble quan el patriarca de la família va marxar a l'Havana el 1899. L'experiència de passar mig any a Canet en absència d'Higini Negra va fer que, a inicis de 1900, quan aquest retornà a Catalunya, decidissin

seguir vivint a Canet. És per això que a mitjans juny de 1900 Higini Negra va encarregar al mestre d'obres canetenc Josep Dotras i Manyà que els ampliés *Villa Amelia* amb una segona planta, seguint l'estil original.²⁵ Els dos nois -Magí (1891) i Higini (1894)- s'instruïren amb Mn. Josep Novell, capellà de l'Hospital de Canet,²⁶ mentre que les noies -Rosa (1892) i Maria Teresa (1896)- van anar a l'escola de les Monges Dominiques del carrer Vall. A Canet Higini Negra i Amèlia Vivé van tenir dues filles més; Maria Josefa (1901)²⁷ i Maria Amèlia (1902)²⁸.

Els Negra Vivé de seguida van ser acollits per la societat canetenc. El gendre d'Amèlia Vivé, Jordi M. Tintoré destacava en un article l'estima d'Amèlia Vivé cap al poble i la seva gent dient que tot i que ella no havia nascut a Canet «*bien parecía serlo, a juzgar por lo mucho en que estimava la convivencia e identificación con los canetenses, tanto que durante varios años ella y los suyos en Canet tuvieron su único domicilio, siendo las canetenses sus mejores aliados*».²⁹ Donya Amèlia va trobar a Canet la llum i la tranquil·litat que oferia el poble per inspirar la seva creació poètica i també musical³⁰ i, talment com havia fet a Barcelona, a Canet va seguir practicant la beneficència social entre els més pobres. Un dia a la setmana, Amèlia Vivé donava pa als necessitats que acudien a la torre de cal Negra i per Sant Magí -que era l'onomàstica del fill primigeni- també els feia un donatiu.³¹ Amb el catolicisme social com a pal de paller, el 1901 Amèlia Vivé va ser una de les promotores de la construcció de la Creu de Pedracastell. Higini Negra va ser nomenat president de la Comissió gestora per la construcció de la Creu i ella va participar en diferents

Orfeó Canetenc, el 1907. A l'esquerra, Francesc Cambó aguanta la bandera de l'entitat que guardava Vivé. (Arxiu Carles Sàiz)

Villa Amelia, avui. (Francesc Arcas)

iniciatives, entre d'altres, pel març de 1901, a la vetllada benèfica per recaptar fons per construir el monument, Vivé va presentar la poesia «Del mar al cel».³²

A nivell cultural Amèlia Vivé va contribuir també a fundar l'Orfeó Canetenc. Els Negra-Vivé sempre van ser socis protectors de l'entitat i, fins i tot, Higiní Negra va ostentar el càrrec de caixer de l'entitat els primers anys i Donya Amèlia va ser la dipositària de la bandera de la formació³³. Per a l'Orfeó, la poetessa va fer musicar també la seva poesia «Ma pàtria es el cel» perquè formés part del repertori musical de l'entitat³⁴.

La nostàlgia de Canet

L'activitat benèfica i cultural de Vivé al poble es va veure paralitzada a finals de 1904 quan Higiní Negra va haver de retornar a Cuba a solucionar alguns problemes dels negocis familiars. En aquesta ocasió tota la família va traslladar-se a viure una llarga temporada a l'Havana i el comiat de la família per part dels canetencs va ser multitudinari. *La Costa de Llevant* ressenyava en les seves pàgines la marxa de la família Negra dient: «*Las fondes simpatías y las arrelades amistats que la família Negra s'havíen conquerit en aquesta vila, quedaren demostrades evidentment diumenge passat al matí, á l'hora d'anarsen pera embarcarse cap á l'Havana. N'hi hauria prou dihent que la estació estava completament plena de vehins que anaren á despedir*

á D. Higinio Negra y á sa distingida senyora D^a. Amelia Vivé.

Mostras palpables de lo molt que se'ls aprecia y estima, las reberen á dojo de companys, amichs y coneguts; de todas las classes socials acudiren á donar l'adeu á la família que tants bons recorts deixa en la vila, sentint tothom la seva marxa y fent vots, desitjant que aviat pugan tornar. Els pobres, els necessitats que tants beneficis han rebut, ploravan la pèrdua que esperimentavan ensemps que benehían l'almoyna rebuda, puig molts recorts han tingut dits senyors y en totes parts han deixat quelcom que ha testimoniati l'amor que senten per Canet. Tots los reunits á la estació estrenyéren y abressáren als bons amichs que perdían, desitjantloshi un felisíssim viatge.

Durant el temps que Amèlia Vivé va viure a l'Havana no va perdre el contacte amb Canet. S'escribia amb les seves amistats i fins i tot, per apaivagar la seva nostàlgia, va pintar una cinta de seda amb les banderes de Cuba i Catalunya orlades amb flors de taronger i versos de «L'Emigrant». En la carta que Amèlia Vivé va adreçar al Dr. Marià Serra, en aquell moment president de l'Orfeó Canetenc, hi deia: «*Y are parlém de la cinta, que ab tot el carinyo del meu cor envio á la Senyera de l'Orfeó. Es senzilla; molt senzilla; tant senzilla, que per la seva senzillesa es distingirà de todas. Però es penyora de coral afecte y admiració entusiasta; es recort d'amor veritat; y la emoció qu'em feya tremolà el pols quan la pintava; y alguna llàgrima d'anyorantsa que*

lliscant dels meus ulls hi ha deixat rastre, y han fet símbol d'amor patri, d'entusiasme artístich y de recort etern. Vaig demanar una bandera cubana y una branca de framboyán per copiarlo en una de sas puntas. Y algú que va veure'l croquis, va preguntarme: «¿Ahont té'l modelo de la bandera catalana y la flor de taronjer qu'ha dibuijat?» «El tinch en el cor y la pinto de memoria!»³⁵».

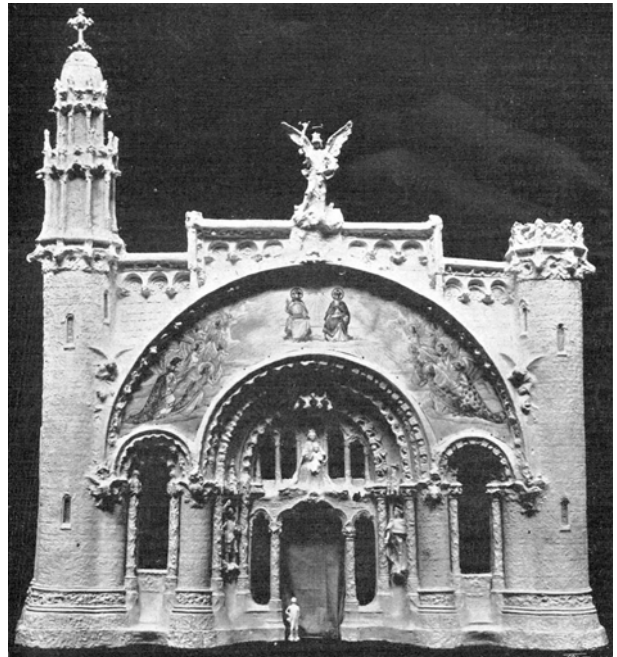
Quan els Negra Vivé tornaren a Catalunya l'agost de 1906³⁶ es van instal·lar, una vegada més, a Canet, però tres anys després, la família tornà a deixar el poble per quedar-se definitivament a viure a Barcelona, a la plaça Major, 1 de Sarrià. El trasllat a Barcelona facilitava els estudis superiors dels fills,³⁷ tant de Magí -que ja estava al seminari- com d'Higini. Pel que fa a les quatre filles, tres d'elles, amb el temps també van ingressar a la Congregació de les Germanes de l'Adoració Reparadora.³⁸

Malgrat el canvi de localitat, Amèlia Vivé no es desvinculà mai de Canet. La família Negra Vivé va seguir venint els estius a *Villa Amelia*. Canet seguia essent una font d'inspiració per a Amèlia Vivé i va continuar involucrant-se en la vida cultural i social de la població. El desembre de 1910 Amèlia Vivé va recolzar la campanya iniciada pel Dr. Marià Serra per mantenir els xiprers del Santuari, en contra del que pretenia fer l'Ajuntament³⁹. També, juntament amb Serra, va impulsar la Festa de la Caritat a Canet que van organitzar, anualment, durant anys. En una d'aquestes festes Vivé va presentar-hi la poesia moral *La Blasfèmia*⁴⁰ i quan Mn. Ferran Roig va decidir obrir la primera biblioteca pública de Canet, en motiu de la inauguració de l'equipament, Vivé li va dedicar l'«Himne a la Verge» que va cantar el Cor de l'Ateneu Obrer.⁴¹

El projecte del Temple expiatori del Sagrat Cor del Tibidabo

Altrament, el retorn d'Amèlia Vivé a Barcelona va permetre-li implicar-se de nou en la vida de la ciutat. L'any 1909 havia viscut des de Canet amb preocupació la crema de les esglésies i convents de Barcelona durant la Setmana Tràgica. Ella mateixa va enviar una carta al Bisbe Laguarda posant-se al seu servei per iniciar campanyes morals per reconstruir tot el patrimoni malmès. És en aquest context quan Amèlia Vivé, a proposta del Bisbe, va assumir el compromís d'erigir-se com una de les impulsores del projecte del temple del Tibidabo. Laguarda esdevingué també durant aquests anys un clar ideòleg del pensament de Vivé, fins al punt que quan el prelat morí el 1913, Amèlia Vivé va contribuir econòmicament en el mausoleu que li van bastir a la parròquia del Carme.⁴²

Vivé també va entaular una gran amistat amb la periodista basca Maria de Echarri i Martínez. Echarri estava compromesa amb la causa feminista i era una destacada defensora de la dona obrera des d'una perspectiva catòlica a través de la beneficència. Així, Amèlia Vivé, Maria de Echarri i també la

Maqueta de la cripta del temple del Tibidabo, publicada a *Il·lustració Catalana* el 1906.

Maqueta del temple del Tibidabo, publicada a la revista *Oro de Ley* el 1911.

periodista Aurora Torralba Jaumandreu⁴³ s'erigiren, a partir de 1910, en les tres dones que van promoure durant anys diferents activitats per acabar el temple expiatori del Tibidabo. Amèlia Vivé, que signava els articles propagandístics amb el pseudònim de «Maria Victoria», -nom suggerit pel Bisbe Laguarda- va anar escrivint diferents lletres descloses a la *Revista Popular*, adreçades a les dones, amb el títol de «cartas a Constantina».⁴⁴ Per aconseguir l'objectiu

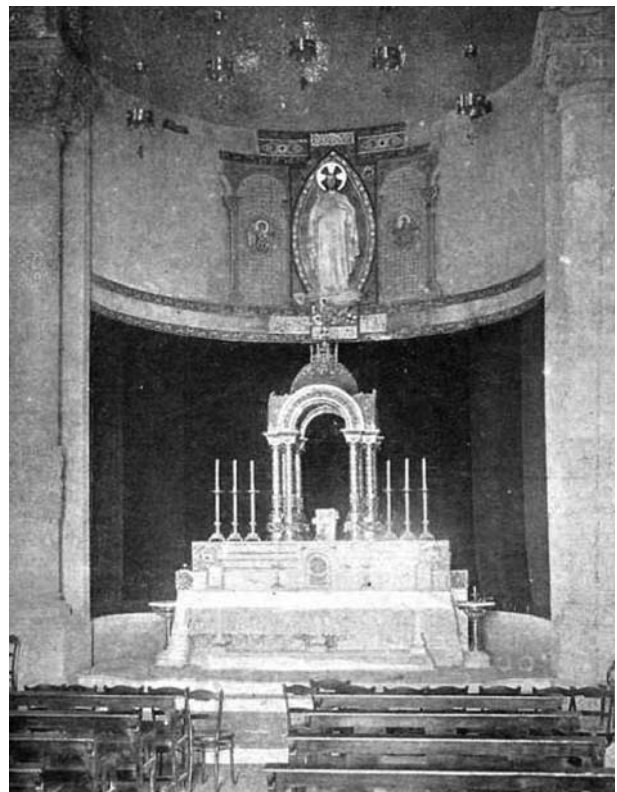
Vivé deia que era imprescindible l'expiació i va proposar a les senyores de Barcelona que deixessin de comprar-se un barret de moda i mitjançant la privació aportessin el donatiu econòmic a la causa. Ni durant aquelles llargues campanyes de propaganda, Vivé mai s'oblidà dels canetencs. El 13 d'octubre de 1910 envià una carta a Marià Serra que publicà a *La Costa de Llevant* on deia «*Molt senyor meu: Coralment agrahida a tots els bons amichs que varen afavorirme ab ses almoynes pera el temple expiatori del Sagrat Cor de Jesús del cim del Tibidabo, y desitjant donar una prova d'agrahiment y amor a la hermosa vila de Canet, que ab tan bon afecte va correspondre a nos prechs, he lograt que, si bé el nom de cada benefactor constará en los llibres que arxivarán en la Basílica, en cambi les almoynes obtingudes, y les que encara espero de la caritat canetenca, constarán com una sola almoyna colectiva; y aixís el nom de Canet de Mar, esculpturat en els marbres de la Basílica, perdurarà per sempre. Pregantli ho comunicí a sos benvolguts llegendors, li dóna corals mercés sa servidora y amiga, Amelia Vivé de Negra*».⁴⁵

Els darrers anys

El 1918 els Negra Vivé van deixar la casa de la Plaça Major de Sarrià i es van traslladar a una torre del Passeig de la Bonanova, obra d'Enric Sagnier, autor també del temple expiatori del Tibidabo. A la llinda d'entrada a l'habitatge Vivé va voler que s'hi esculpís una dona amb un nen com una al·legoria de la caritat i a l'interior va fer-hi construir una capella amb un altar amb el Sagrat

Cor de Jesús.⁴⁶ El canvi de residència de ben segur que es devia als problemes de salut d'Amèlia Vivé i tot i que cada vegada se sentia més fràgil, a causa d'una malaltia coronària, seguia dirigint les obres del Tibidabo. L'altra promotora del projecte, Maria de Echarri va deixar escrit que la visitava sovint «*en su casita de campo de la Bonanova cercana a Barcelona desde donde, general en jefe, dirigia toda esa acción sin que el mundo casi se enterase*».⁴⁷

Amèlia Vivé hagué d'ajornar les darreres estades d'estiu a Canet en més d'una ocasió, malgrat la devoció que sentia cap a la Mare de Déu de la Misericòrdia. El seu gendre, Jordi M. Tintoré, recordava la voluntat que tenia per visitar la Mare de Déu «*mal que su delicada salud le obligava a trasladarse al Santuario en aquellas típicas tartanas de todos conocidas*».⁴⁸ Va morir l'estiu de 1928 a la casa de la Bonanova. Molts diaris catòlics de Catalunya i de l'Estat Espanyol es van fer ressò de la seva desaparició, fet que palesa la transcendència pública que havia aconseguit Amèlia Vivé amb la seva acció social. El setmanari catòlic *Catalunya Social* ressenyava extensament la seva vida dient que «*ha mort la senyora donya Amèlia Vivé de Negra, conegudíssima i justament estimada en el món de la pietat i de les lletres pel seu gloriós pseudònim: Maria Victòria. Les virtuts i el talent d'eixa dama singular arribaren a un grau extraordinari. Ella fou la que concebé i llençà la idea de construir amb fruits de sacrificis el grandíol i magnífic temple dedicat al Sagrat Cor de Jesús al bell cim del Tibidabo; idea tan original com cristiana que ha produït infinitat d'almoines heroiques*».⁴⁹

Cripta del temple expiatori del Tibidabo, inaugurada el juliol de 1911

Casa Negra, al passeig de Bonanova, on va passar els darrers anys Amèlia Vivé. A la dreta, detall de la llinda escultòrica de la porta d'entrada a l'habitatge, amb una al·legoria de la caritat, atribuïda a Eusebi Arnau. (Arxiu Carles Sàiz)

¹ Registre civil de Barcelona. Llibre de naixements 1861, foli 128.

² El Dr. Vivé era fill del comandant general de les Esquadres de Catalunya, Josep Vivé. Cándid Vivé no va voler ingressar al cos dels Mossos i es va decidir a estudiar medicina. Va morir el 1889. *La Vanguardia*, 25 d'agost 1889, p. 3 se'n va fer ressò amb una breu notícia que diu: «Ayer falleció repentinamente en esta ciudad el distinguido médico doctor don Cándido Vivó y Roquer, que gozaba de justo renombre en la difícil profesión que ejercía, siendo persona muy apreciada en esta capital. Damos á su distinguida familia el pésame por tan sensible pérdida».

³ CALBET I CAMARASA, Josep M; MONTAÑA I BUCHACA, Daniel: *Metges i farmacèutics catalanistes (1880-1906)*. Valls: Cossetània Edicions, 2001, p. 196.

⁴ CASADEVALL, Gayetà: *¡Mai més! = ¡Mai piú!: melodia per a cant y piano*. Lletra d'Alfons M. Solà i traducció de Amèlia Vivé. Barcelona: Rafael Guardia, p.8.

⁵ *La Crónica de Cataluña. Periódico Liberal de Barcelona*, 21 de juny 1880, p. 5.

⁶ *La Vanguardia*, 1 de febrer 1883, p. 2. La poesia deia «*Ahir dins ta cambra guardavas gelosa gronxantlo ab tos brassos al fill de ton cor, ahí encara besavas, ses galtes de rosa sos cabelllets d'or. Cobrintlo ab ses ales dos angels somrejan, en llurs fronts de gebra brillava un estel y ab dolces canturíes—¡ay vina!—lí deyan, ta patria es el cel. Y fuig de tos brassos y enpren sa volada voltat per arcàngels y alats serafins, sa testa corona flayrosa enramada de blandís gesamíns. Ja sense cegarne la llum del sol mira, roreja la brisa del célich jardí, ja canta en la gloria polsant rica crestada d'or. Mes ¡ay! qu'al sentirne les queixes qu'exales penjant en los nuvols la cítara d'or devalla á la térra y ab ses blanques ales aixuga ton plor. Y ayment t'aconsola sa dolsa vehueta dihent ab tendresa y ab llabis de mel: «No'm plores la gloria, no 'm plores mareta ma patria es el cel.»*

L'estreta relació de Vivé amb Casadevall va fer que fins i tot el mestre li dedicués la composició «Lanceros de Alfonso XII». A la partitura, publicada el 1878 per la casa F. Bernareggi de Barcelona, s'hi pot llegir «A mi discípula la Sta. Amelia Vivé y Picasó».

⁷ *La Dinastía. Diario político, literario y mercantil*, 16 de desembre 1883, p. 1372 diu que en motiu de la vinguda del Príncep Frederic III d'Alemanya a Barcelona, el representant reial va visitar el gran teatre de la ciutat, ple de gom a gom. *La Dinastía* publicà una relació dels assistents on nomena a «la joven poetisa Amelia Vivé».

⁸ La poesia també es va publicar, molts anys després, a *La Costa de Llevant*, 11 de gener 1903, p. 17.

⁹ *La Veu de Catalunya*, 22 d'agost 1880, p. 176.

¹⁰ *L'Asilo Naval Español* tenia l'estructura típica de les institucions benèfico-caritatives de finals de segle XIX. L'Asilo comptava amb una junta directiva, una Junta de Senyores -totes elles casades-, una Junta auxiliar de senyorettes solteres i es sufragava amb socis que, a títol individual, havien d'aportar un mínim de 50 pessetes.

¹¹ *La Dinastía. Diario político, literario y mercantil*, 1 d'abril 1884, p.2.

¹² *La Vanguardia*, 25 de gener 1883, p. 549.

¹³ *El Popular. Diario político independiente*, 29 de setembre 1883, p. 2.

¹⁴ *La Correspondencia de España*, 25 d'agost 1883, p. 3.

¹⁵ Sardà va ser el religiós que va convèncer a Amèlia Vivé perquè col·laborés, des de ben jove, a *Revista Popular* de propaganda catòlica. A: *La Veu de Catalunya*, 20 de juliol 1929.

¹⁶ Ramon Negra va morir el 26 de novembre de 1874. Es va casar a Barcelona amb Teresa Mansió, natural de Sarrià de Ter. Van tenir sis fills: Francesc, nascut a Catalunya i la resta -Camila, Higiní, Àngela, Cristòfol i Ramon-, ja van néixer a l'Havana.

¹⁷ *La Correspondencia de España*, 5 de juliol 1882, p. 109 apareix Higiní Negra Mansió entre «*la lista de pasajeros que ha conducido el vapor Castilla entrado anteayer en Santander procedente de la Habana*».

¹⁸ Expedient acadèmic d'Higiní Negra Mansió 1882-1885, Universitats, 4507, Exp. 2. Segons l'expedient, Higiní Negra es va llicenciar en Dret Civil i Canònic, en Dret Administratiu i va obtenir el grau de doctor en Dret Civil i Canònic amb la tesi «*De la prescripción: requisitos de esta manera de adquirir: juicio crítico*».

¹⁹ Petició de llicència d'Amèlia Vivé a l'Ajuntament de Barcelona. Exp. 1895-102. El projecte s'acompanyava dels plànols del mestre d'obres, en aquell moment poc conegut, Joaquim Codina Matalí. És possible que la casa fos herència dels seus pares. El maig de 1894 havia mort la seva mare. *La Vanguardia*, 31 de maig de 1894, p. 2 diu «*Ha fallecido: La señora doña Rosa Picasó y Casadesús, viuda de don Cándido Vivé: entierro á las diez de la mañana desde la casa mortuoria, calle de Guardia núm. 14, 2º, á la Iglesia de Santa Mónica y de allí al cementerio nuevo*».

²⁰ Padró d'Habitants de l'Ajuntament de Barcelona, 1895. A: *Family Search*. Higiní Negra devia viatjar regularment a l'Havana ja que tenim constància que s'hi havia desplaçat a mitjans de 1893. A: *Boletín de la Compañía Transatlántica de Barcelona*, n. 48 15-9-1893. Segons aquesta publicació, Higiní Negra va viatjar amb el Vapor *Cataluña* que va sortir de Càdis el 30 de juliol de 1893 i va arribar al port de l'Havana el 13 d'agost de 1893.

²¹ Desconeixem la relació que tenien Amèlia Vivé amb Ferran Roig però és possible que tinguessin amistat. Mn. Ferran Roig, tot i que era natural de Sant Feliu de Guixols, havia fundat el Col·legi de Sant Vicenç de Paül de Barcelona i era un impulsor de la beneficència social com Vivé. Amb Vivé també compartien la passió per les arts i al Col·legi Pensionat de Canet s'hi ensenyava, a banda dels estudis reglats, cant, -comptava amb una escolania- literatura i poesia. SAIZ, Carles: «Mn. Ferran Roig», a: *La premsa a Canet de Mar* (1885-2005). Canet de Mar: Edicions Els 2 Pins, 2005, p. 9.

²² *Breve reseña de los festejos celebrados en la villa de Canet de Mar, para solemnizar el regreso de Ntra. Sra. de Misericordia a su decorado santuario: seguida de una poesía de la Srta. D. A.V.*, Barcelona, Pujadas e Inglada, 1881.

²³ VIVÉ, Amèlia: *Nuestra Señora de la Misericordia Madre y Protectora de Canet de Mar en su regreso a su restaurada ermita*. Barcelona: Impr. De Pujadas e Inglada, 1881, p. 15.

²⁴ *La Costa de Llevant*, 10 de desembre 1904, p. 11, fent referència a la família Negra-Vivé deia que «instal·lada fa pocs anys en aquesta vila, ahont hi aixecaren la hermosa casa Villa Amelia en la riera, cantonada de la carretera, prompte se conquistà las simpatías del poble pel seu caràcter franch y atractívol».

²⁵ La petició del permís d'obres diu «José Dotras y Mañach, mayor de edad, albañil y vecino de esta villa, según cédula personal que exhibe para verse, a esta Corporación, acude y con todo respeto expone: Que está encargado de levantar un piso en la casa denominada Villa Amelia, situada en la Riera de Santo Domingo y en su virtud, a ésta Corporación suplica: Que se digne autorizar la ejecución de la referida obra. Gracia que no duda alcanzar de este Cabildo Municipal. Canet de Mar, 16 junio 1901». (AHMCN)

²⁶ Quan els Negra es van quedar a Canet, Higiní seguí exercint d'advocat, ofici que combinava amb la gestió de les diferents propietats que tenia, entre d'altres llocs, a Barcelona, la Bisbal i a l'Havana i amb l'administració i direcció de l'Hospital de Canet, càrrec que va ostentar fins a la seva marxa a Cuba a finals de 1904.

²⁷ Maria Josefa Negra Vivé va néixer a Canet el 25 de maig de 1901. Llibre Bap. L18, full 141 de la Parròquia de Canet de Mar. *La Costa de Llevant*, 29 de maig 1901, p. 8. «Enhorabona.—Doném una coral enhorabona al bon amich D. Higiní Negra y á sa distingida senyora Dª Amelia Vivé, per la ditxa d'esser pares d'una nena que desitjém visqui molts anys».

²⁸ Maria Amèlia Negra Vivé va néixer a Canet el 10 de juliol de 1902. Llibre Bap. L18, full 158r de la Parròquia de Canet de Mar.

²⁹ *Ibid.*

³⁰ A la sala de música de *Villa Amèlia* hi van instal·lar un piano Chassaingne Frères que en moltes ocasions tocava, a quatre mans, amb la seva veïna Trinitat Busquets. Aquest piano va ser donat, anys després, al Col·legi de les Monges Dominiques de Canet.

³¹ TINTORÉ OLLER, Jorge M: «Galería de canetenses. Amelia Vivé Picasó». A: *Pedracastell*, novembre 1949, p. 3.

³² *La Costa de Llevant*, 10 de març 1901, p. 8.

³³ *La Costa de Llevant*, 24 de juliol 1904, p. 10-11 ressenya que «Dimarts se persona la Comissió en la casa de'n Higinio Negra, pera fer entrega á sa distingida senyora, de la Senyera del Orfeó. No podia anar en millors mans car nostra Senyera, li digué en Serra, puig es V. Artista en lo triple concepte de conreuhar la música, la pintura y la poesia; y qui tals hermosos dots posseheix, no pot negarse á esser depositaria de la senyera d'una institució com l'Orfeó Canetench, que conreuha també l'art en sas més bellas y poéticas manifestacions. (...) Acepti, donchs, com á bona mare la nostre hermosa Senyera, y guárdila com á reliquia sagrada. Dª Amelia acepta ab molt de carinyo la petició y feu vots pera la prosperitat y llarga vida del «Orfeó». Son espós, el bon amich Sr. Negra, obsequià sos companys ab una copeta, passant agradablement llarga estona parlant del entusiasme que hi ha».

³⁴ *La Costa de Llevant*, 26 de novembre 1904, p. 12 «Orfeó. Diumenge dona'l concert, cantant totas las pessas ab aquell ajust á que'ns té acostumats. S'estrena Ma Patria es el Cel,

música de'n Joan Xiqués sobre la lletra de una inspirada poesia de Dª Amèlia Vivé de Negra. Agrada molt, puig te trossos de agradable armonisació que escauhen bé ab l'esperit de la lletra. En Xiqués ha sigut felicitat pel éxit d'aquesta nova composició».

³⁵ *La Costa de Llevant*, 12 d'agost 1905, p. 10.

³⁶ La família Negra Vivé va estar un any i mig a l'Havana i van tornar a Catalunya l'estiu de 1906 després de liquidar alguns dels negocis familiars. *La Costa de Llevant* publicava que «a horas d'are, suposem hauran arribat á las costas d'Espanya ab lo trassatlántich Montserrat nostre estimat amich D. Higinio Negra, ab sa simpática senyora D^a. Amelia Vivé y tots los seus fills. Dintre pochs días, donchs, esperem poderlos saludar personalmente en aquesta vila, de retorn de l'Havana, ahont hi han passat una llarga temporada. Totas las sevas amistats se felicitan de la vinguda de la familia Negra». A: *La Costa de Llevant*, 18 d'agost 1906, p. 8 i *La Costa de Llevant*, 25 d'agost 1906, p. 8.

³⁷ Padró d'habitants de l'Ajuntament de Barcelona, 1910. *Family Search*. Hi consta que fa 7 mesos que viuen a Barcelona.

³⁸ *La Costa de Llevant*, 10 d'octubre 1915, p. 6, publicava que «Los esposos D. Higinio Negra y Dª Amelia Vivé, dies passats al celebrar les bodes de plata del seu matrimoni, tingueren la satisfacció de reunir tota sa fillada en lo convent de Reparadores de Manresa, per assistir al acte de professió religiosa de sa filla Rosa, qui ha escullit el nom de Maria Auxiliadora. Lo seu germà Magí, novici jesuít, hi feu una sentida plática y'l seu cosí Mossèn Rull, Ecónomo de una de les parròquies de Sabadell, en lo sermó del ofici estigué molt felís. La ceremonia acabà ab un espléndid dinar ab que'l s senyors Negra obsequiaren a la parentela i amichs que assistiren a la festa. Rebin la monja y sa família nostra felicitació». També se'n va fer ressò *El Pla de Bages* del 25 de setembre 1915, p. 3 «Solemnitat religiosa. Dilluns vinent, a l'Església de MM. Reparadores es celebrarà una hermosa i solemna festa. A les 7 del matí, farà la seva professió la novicia M.A. de la Verge Auxiliadora en el sigle Sta. Rosa Negra i Vivé oficiant el Rnt. Dr. J. Rull, Ecónom de la Puríssima de Sabadell i predicarà el jove jesuít P. Magí Mª Negra, germà de la novicia. A dos quarts d'onze es cantarà solemne Misa en acord de gracias per les noçes de plata dels pares de la nova profesia, als distingits senyors D. Higiní Negra i Dª Amelia Vivé, predicant el citat Dr. Rull i finirà la festa amb el cant del Te-Deum».

³⁹ Dietari de Canet de Mar, desembre 1910. (BPGP)

⁴⁰ *La Costa de Llevant*, 24 de setembre de 1911, p. 8. «La blasfemia cremará éls vostres llavis y enverinará l'ánima dels vostres fills. / Obri sos llavis tremolenchs de rabia/ per escupirne al cel y blasfemar:/ y ardenta flamerada ix de sa boca/ que s'eleva y es pert entre l'espay:/ ardenta flamerada, qu'ab sa fúria/ los núvols més altívols traspasant, / crema d'un àngel pur les blanques ales/ y ab un crit de dolor en terra cau./ Era el seu fill; lo fill de ses entranyes/qu'a penes mort al cel'nava volant/ quan l'horrible blasfemia de son pare/ del cel lo deturava en lo lliandar./ Y de llavors sa sombra adolorida/ prop d'ell s'agita ab greu dolor y afany:/ y per salvà'l blasfemo, sobre els llavis/li té sempre posada blanca má:/ y quan els angelets del cel el criden/ los mira somrient y mitj plorant/ mostrandlos'hi ¡pobret! les blanques ales/qu'un pare ab sa blasfemia vá cremar. Publicada a *La Costa de Llevant*, 8 d'octubre 1911, p. 8.

⁴¹ *La Costa de Llevant*, 27 d'agost 1911, p. 7.

⁴² *La Vanguardia*, 14 de desembre 1913, p. 3.

⁴³ Com a escriptor i periodista utilitzava el pseudònim d'Aurora Lista.

⁴⁴ *La Hormiga de Oro*, 7 de març 1914, p. 3. El 1914 aquestes cartes foren compilades i publicades per la Escuela Tipográfica Salesiana de Sarrià.

⁴⁵ Dietari de Canet de Mar, octubre 1910 (BPGP)

⁴⁶ *La Vanguardia*, 3 d'octubre 2010, p. 36-37

⁴⁷ *La Independencia. Diario Católico*, 26 d'agost 1928, p. 1-2

⁴⁸ TINTORÉ OLLER, Jorge M: «Galería de canetenses. Amelia Vivé Picasó». A: *Pedracastell*, novembre 1949, p. 3

⁴⁹ *Catalunya Social*, 4 d'agost 1928, p. 256